

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

J. C. Schaeffer, Apeldoorn

Van een uitgestelde zegen

Lukas 1: 57-80

Spreekverbod

Wanneer de priester Zacharias de boodschap van de engel Gabriël niet gelooft, wordt hij voor straf met stomheid geslagen. Wat is dat erg geweest voor Zacharias!

Wanneer hij de tempel verlaat om de wachtende menigte in naam van God de zegen op te leggen, willen de woorden hem niet over de lippen.

De bekende priesterzegen – de HEERE zegene U en Hij behoeft u; de HEERE doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig; de HEERE verheffe zijn aangezicht over u en geve vrede – blijft die ochtend achterwege.

En dat juist op een moment dat die zegen zo extra veelzeggend had kunnen zijn.

Maar Zacharias heeft, zoals we vorige week zagen, gefaald in zijn priesterdienst. Zijn voorbede bleek niet door een krachtig geloof beziel. Maar dan is hij ook niet waardig om namens God het volk te zegenen. En ook de rijke boodschap van de engel kan hij niet doorgeven.

Nu, dat zal de eerste dagen wellicht geen straf zijn geweest. Het staat Zacharias zelf allemaal nog niet duidelijk voor ogen.

Maar uit zijn lofzang bij de geboorte van Johannes blijkt in die negen stille maanden ook in het hart van Zacharias iets te zijn ontkiend. Het door de engel gestrooide zaad is daar tot leven gekomen.

Over dat leven kon hij nog niet praten. Hij kon hoogstens een blik van verstandhouding wisselen met Elisabeth, die onder haar hart óók leven voelde.

Zijn stomheid is de straf voor Zacharias' aanvankelijke twijfel. Hij vroeg een teken – uit ongelooft! En hij ontving en teken dat bij dat ongelooft paste.

Zacharias bleek ongeschikt om de rijke boodschap door te geven. Immers,

zou het niet aan de rijkdom van het evangelie hebben afgedaan, wanneer in elk woord dat hij daarover sprak zijn twijfel had meegeklonken? Zacharias krijgt een spreek-verbod omdat hij een ongeloofwaardige woordvoerder van God bleek te zijn.

Achter het nieuws

Maar tegelijk zou je deze straf toch ook weer een teken van Gods goedheid kunnen noemen. Want Zacharias krijgt negen maanden de tijd om ongestoord na te denken over de woorden van de engel. Niemand krijgt de kans om zijn twijfel aan te wakkeren door een ongelovige reactie op zijn verhaal.

Zeg, Zacharias, zou men anders misschien gezegd hebben, wees nou eens eerlijk: Vind je het zelf eigenlijk ook niet te gek dat de hoog verheven engel Gabriël verschijnt aan een priester die van het 'platteland'? En zou een zoon van jou de wederopgestane Elia zijn? Dat geloof je toch zeker zelf niet? Tja, het zou fantastisch zijn als het waar was. Maar we willen het eerst allemaal wel eens zien!

Inhoud

373 Ds J. C. Schaeffer,
Van een uitgestelde zegen
(Lukas 1: 57-80)

374 Drs H. de Jong,
Goddelijke en/of menselijke
inzettingen (2)

376 D. W. L. Milo,
Henoch (slot)

377 Varga István,
Herinneringen van een gewezen
Kamper student uit
Hongarije

378 P. C. van Wijk,
Terloops...

En de twijfelende Zacharias zou waarschijnlijk al heel gauw voor alleszins redelijke argumenten zijn bezweken. Ach ja, het was toch ook te mooi om waar te zijn. Dat had hij immers direkt al wel gedacht!

Nu, door zijn stomheid krijgt Zacharias geen kans voor dergelijke ontmoedigende discussies. De boodschap van de engel krijgt negen maanden lang de gelegenheid om te rijpen tot een vrucht van jubelend geloof.

Zacharias moet zwijgen totdat de aangekondigde dingen zullen gebeuren. Hij mag niet de primeur hebben van dit heerlijk grote nieuws. Nu reemt God zelf het woord door de dingen te laten gebeuren. Zacharias mag alleen nog maar de rol spelen van kommentator. Voor hem is de rubriek „achter het nieuws"! Nogmaals, dat is de straf.

Maar tegelijk krijgt hij volop de gelegenheid om over zijn kommentaar na te denken. Om er iets moois van te maken. En dat heeft hij gedaan.

Een volle zegen

En in zijn lovend kommentaar op de **373**

geboorte van zijn zoon Johannes mag hij toch ook evangelist zijn: brenger van het grote nieuws van de innerlijke barmhartigheid van God, waarmee Hij neerziet op zijn volk als de opgaande zon aan de hemel.

Waarmee Hij verschijnt aan hen, die in het duister en de schaduw van de dood zijn gezeten, om hun voeten te richten op de weg van de vrede.

Bij zijn tempeldienst verspeelde Zacharias zijn kans om Gods zegen op het volk te leggen. Want hij had bewezen in de werkelijkheid van die zegen niet te kunnen geloven.

Maar het blijkt een kwestie van uitstel te zijn. En inmiddels heeft de zegen aan kracht gewonnen.

De HEERE zegene en Hij behoeft u – en Hij doet het. Want God heeft omgezien naar zijn volk en Hij heeft het verlossing gebracht, zingt Zacharias.

De HEERE doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig – Johannes is geboren. En betekent zijn naam niet: God is genadig!

De HEERE verheft zijn aangezicht over u en geve u vrede – en is Johannes niet de heraut van Davids grote Zoon? En geldt van deze Koning niet dat Hij ons het aangezicht van de Vader heeft doen zien? En noemen wij Hem niet onze vrede?

Zo is de lofzang van Zacharias vol van uitgestelde zegen!

H. de Jong, Amsterdam

Goddelijke en/of menselijke inzettingen (2)

Kun je van een inzetting die God heeft gegeven, bijvoorbeeld in zijn Woord, zeggen dat het behalve een goddelijke ook een menselijke inzetting is? Dat was de vraag waar we de vorige maal bij terecht kwamen, toen we het hadden over Kol. 2 : 22, waar Paulus van geboden uit de joodse traditie betreffende rein of onrein en heilig of onheilig zei dat het geboden en leringen van mensen waren. Wij willen wel aanvaarden dat hij daarmee de joodse *traditie* relateert of zelfs kritiseert, maar we hebben er moeite mee als hij met die geboden en leringen ook letterlijk-mozaische voorschriften zou bedoelen, want daar heeft toch de Here God zelf achter gestaan en dan komt het woord 'menselijk' niet meer te pas. En zo zeggen we – ik verplaats me nu op het standpunt dat ds Waagmeester vertolkt – dat een inzetting of goddelijk of menselijk is. Maar allebei – dat lijkt ons ongerijmd. En dat is het ook als we met 'menselijk' het menselijk-al-te-menselijke of wel het gebrekkige en zondige bedoelen. Dat kan natuurlijk met het goddelijke niet samengaan. Want God is te rein van ogen dat Hij het kwade zou aanschouwen, zoals de profeet zegt (Hab. 1 : 13). Hij wil er niets mee te maken hebben.

Maar hoe staat het als we 'menselijk' opvatten als beperkt, voorlopig, tijdelijk? Zou in die zin een samengaan van het goddelijke en het menselijke in één en hetzelfde gebod of voorschrift tot de onmogelijkheden behoren? Ik denk van niet en ik kan dat nog bijbels bewijzen ook.

Paulus en Petrus

Daarvoor verlaten we een ogenblik de brief aan de Kolossenzen en gaan we naar twee teksten in het Nieuwe Testament die zich over het overheidsgezag uitspreken. Het ene is een woord van de apostel Paulus en het andere een uitspraak van de apostel Petrus. Wat Paulus zegt over het overheidsgezag vinden we in Romeinen 13 en is bekend genoeg. „Ieder mens moet zich onderwerpen aan de overheden, die boven hem staan. Want er is geen overheid dan door God en die er zijn, zijn door God gesteld. Wie zich dus tegen de overheid

verzet, weerstaat de instelling Gods...” (Rom. 13 : 1 e.v.).

Hier is geen woord Frans bij: de overheid is een goddelijke inzetting. Maar Petrus heeft het, als hij over hetzelfde onderwerp schrijft, over *menselijke* instellingen. „Onderwerpt u aan alle menselijke instellingen om des Heren wil: hetzij aan de keizer, als opperheer, hetzij aan stadhouders als door hem gezonden, tot bestraffing van boosdoeners, maar tot lof van wie goed doen” (I Petrus 2 : 13, 14). Paulus en Petrus verschillen niet in hun eis dat aan het overheidsgezag gehoorzaamd moet worden. Beide vinden dat dat moet, en wel om des Heren wil. Volgens beide ontmoeten we dus God Zelf in het overheidsgezag. Waarom spreekt Petrus dan van menselijke instellingen? Er is natuurlijk geprobeerd om deze moeilijkheid, deze ongelijkheid, weg te masseren. 'Menselijke instellingen', zo zei men, bedoelt niets anders te zeggen dan dat het om instellingen gaat die voor het mensenleven gegeven zijn, om daar orde en regel in aan te brengen. Dus, die instellingen zijn *van* God (zie Paulus) en *voor* de mensen (zie Petrus). Maar hier hebben we weer met een van de vele gladstrijk-pogingen te doen die onze bijbeluitleg zo vaak ontsieren. Want Petrus had natuurlijk voldoende taalmiddelen tot zijn beschikking om die gedachte van 'voor de mensen' duidelijk tot uitdrukking te brengen. Zo onbeholpen als hier, zo aanleiding gevend tot misverstand, hoefde het helemaal niet. 'Menselijke schepping', schrijft Petrus letterlijk, „onderwerpt u aan iedere menselijke schepping om des Heren wil”. Er is geen misverstand mogelijk, hij bedoelt een schepping *van* mensen. En dat verschilt duidelijk van wat Paulus schrijft, want die heeft het over een 'instelling Gods'.

Konkrete invullingen

Maar moeten we dan kostateren dat Petrus en Paulus, twee kroon-getuigen in het Nieuwe Testament, op een zo aangelegen punt elkaar vierkant tegenspreken? Dat is nogal wat! Van hieruit bezien begrijpen we de harmonisatie-poging van zoëven heel

Dr L. van Klinken †

Op vrijdag 25 november j.l. is plotseling overleden de econoom dr L. van Klinken, medewerker aan ons blad. Regelmatig heeft hij Opbouw gediend met artikelen over staatshuishoudkundige onderwerpen. Zelfs posthuum zal er misschien nog iets van hem verschijnen. Wat aan hem opviel was dat wanneer hij met een afwijkende opvatting kwam die bij anderen veel kritiek uitlokte, hij zijn goede humeur en zijn loyaliteit wist te bewaren. Er was Van Klinken veel aan gelegen een christelijk fundament te vinden voor het economisch handelen, ook op het brede veld van de politiek. Hij heeft de bezinning daarover in onze kringen gestimuleerd. Jammer dat hij reeds op 58-jarige leeftijd van ons is weggenomen. Met deernis denken wij aan zijn nabestaanden. Moge de Hemelse Vader hun kracht geven om deze slag te verwerken.

De Redactie

goed, al kunnen we haar niet bijvalen. Maar dan springt ons opeens een opmerkelijk onderscheid tussen Paulus en Petrus in het oog. Als Petrus het over de overheid heeft dan komt hij met konkrete invullingen: de keizer, de stadhouders. Die ontbreken bij Paulus. Natuurlijk heeft ook die bij zijn formuleringen aan de keizer gedacht, maar hij gebruikt toch een afstandelijker bewoording: „.....er is geen overheid dan door God en die er zijn, zijn door God gesteld”. Paulus kijkt over de toevallige invullingen van zijn tijd heen en zegt als het ware: als er ooit nog eens een andere ordening komt dan die van keizer en stadhouders, denk erom dat je dan ook daárin te maken hebt met een van God gegeven overheid die je te gehoorzamen hebt. Petrus daarentegen neemt in zijn oproep tot gehoorzaamheid meer de horizon van zijn eigen tijd en situatie in acht, te weten die van het romeinse overheidsapparaat.

Veranderbaar

Een kind kan inzien dat wat we hier vinden van niet te onderschatten belang is. Want dit kenmerkende verschil tussen Paulus en Petrus maakt het ons mogelijk te onderscheiden tussen het overheidsgezag in het algemeen en de voorbijgaande vormen waarin het gestalte aanneemt. Deze laatste, die tijdelijke gestalten, zijn van menselijke makelij en dus veranderbaar. Een samenleving is gerechtigd om op een zeker moment de onbruikbaarheid van een bepaald overheidssysteem vast te stellen en tot afschaffing en vervanging over te gaan, zelfs tegen het verzet van het ancien régime in, wanneer dat de noodzakelijke veranderingen zit te traineren. Alleen, degenen die tot verandering overgaan moeten bedenken dat ze ook in de nieuw gekozen vorm weer... ja, met iets menselijks te maken hebben dat op z'n tijd ook weer afgeschaft zal worden, maar evenzeer met een door God ingesteld overheidsgezag, waaraan om 's Heren wil gehoorzaamheid verschuldigd is. De vernieuwing mag dus nooit op anarchie uitlopen. Zo kan een volk in de loop van de tijd tot een ver doorgevoerd democratisch systeem van de-helft-plus-één komen en ook dan zal de eis tot onderwerping om 's Heren wil gelden –natuurlijk onder het voorbehoud van het 'Gode meer gehoorzaam dan mensen', maar dat geldt voor elk systeem. Wel, het is niet nodig op te merken dat dit alles aan ons geloof een prachtige souplesse

verleent om in dit opzicht met de maatschappelijke ontwikkeling mee te groeien.

Konservatisme

Er moet bij de vraag naar het overheidsgezag dus goed onderscheiden worden tussen het goddelijke en het menselijke. Het is waar, zolang het menselijk in zijn menselijke beperktheid gezien wordt, zullen er zich geen moeilijkheden voordoen. Je zegt dan bijvoorbeeld: voor die tijd en die situatie was het koningschap het beste, en je kunt dan dat koningschap van toen en daar zowel voor een goddelijke als een menselijke instelling houden. Maar wanneer aan het koningschap ten onrechte wordt vastgehouden, dan groeien het goddelijke en het menselijke erin uiteen en gaat het woord 'menselijk' zelfs een afkeurende klank krijgen: ouderwets, achterhaald, aftands. Het dan nog goddelijk te noemen gaat dan natuurlijk van geen kant meer. Dat zou zelfs blasfemisch kunnen zijn. We weten echter dat het goddelijke en het menselijke van bepaalde systemen wel zo veeneenzelvig zijn geworden, dat hoognodige vernieuwingen zijn tegengehouden omdat dat in zou gaan tegen de goddelijke instelling. Oerkonservatisme was daarvan zowel de oorzaak als het gevolg. We behoeven hier alleen maar te herinneren aan de zelfstandigwording van Indonesië. Iemand als Professor Verkuyl was toen meer met de bovenbedoelde souplesse gezegend dan de meesten van ons.

Vreest God, eert de koning

Wij hadden vroeger op ons dorp een voorganger van de Gereformeerde Gemeente die als hij op koninginnedag vlagde, een driekleur uithing die op de witte baan een opdruk vertoonde: Vreest God, Eert Den Koning, naar I Petrus 2 : 17. Nu was dat een zeer gelovig en respectabel mens en ik zou hem om deze eigenaardigheid niet graag uitlachen of te kijk zetten. Wat hij deed kon voor die tijd en situatie ook wel. Maar wanneer het koningschap in brede lagen van ons volk terecht een omstreken punt zou worden (wat ik voor nu niet zie, zeker niet!), dan zou dat niet meer kunnen. Want deze tekst bevat geen argument voor het koningschap. Je kunt in de godvrezendheid die van alle tijden is, niet zomaar een historisch bepaald royalisme meesmokkelen. Dat is fundamentalistisch, je leest dan de Schrift niet langer historisch. Of je doet dat misschien nog wel tot op

zekere hoogte, dat je namelijk de bijbel zelf als een rolprent aan je laat voorbijtrekken, maar het eindstadium ervan, het Nieuwe Testament, laat je van een film tot een foto verstijven. Dat Nieuwe Testament zou dan in elk opzicht voor alle tijden blijvend geldig zijn. Begrijpelijk, deze beperking, omdat in het Nieuwe Testament ons het allerbelangrijkste van de bijbel wordt meegedeeld: de genade die in en om Christus wil verschenen is, en die is inderdaad voor altijd geldig. Begrijpelijk dus, maar toch niet juist. Je maakt dan met het historisch karakter van de Schrift te weinig ernst.

Het ouderlijk gezag

We zijn nu steeds in het politieke gebleven, maar we kunnen de zaak ook naar nog eenvoudiger proporties toesnijden: denk eens aan het ouderlijk gezag in plaats van dat der overheid. Ook in het ouderlijke gezag hebben we te maken met een goddelijk en een menselijk element. Aan het voorschrift 'Om tien uur thuis!' kan van een kind op een bepaalde leeftijd gehoorzaamheid gevraagd worden – om des Heren wil. De menselijke huisregel is dan tegelijkertijd een goddelijk bevel. Maar er zijn situaties en ook andere leeftijden denkbaar dat een kind op die regel kan reageren met: maak het nou! Het menselijke dat er ook eerst al inzat, is dan menselijk-alte-menselijk, om niet te zeggen bespottelijk geworden. En degene die bij het hanteren van die regel schernt met het goddelijke gezag, maakt zich schuldig aan het ijdel opheffen van de Naam. Ja, maar wie maakt dat nu uit: wanneer wel en wanneer niet? Een vaak aan mij gestelde vraag. Mijn antwoord is dat er een voortdurend gebed moet opgaan van alle heiligen om de verlichting van de Heilige Geest opdat er een wisselwerking mag komen tussen enerzijds de Heilige Schrift en anderzijds de menselijke wijsheid.

Daarom heeft de apostel het over het *leproeven* van de wil van God (Rom. 12 : 2), het *onderscheiden* waarop het aankomt (Filip. 1 : 10) en een *trachten* te verstaan wat de wil des Heren is (Ef. 5 : 17). Voorzichtige formuleringen zijn dat. En is het u wel eens opgevallen dat er in de lange Psalm 119 zo aanhoudend *gebeden* wordt bij de *geboden*? „HERE, leer mij Uw inzettingen!” Waarom leren? Ze staan toch al in de bijbel? Blijkbaar is dat niet voldoende.

De volgende keer D.V. gaan we verder.

Henoch (slot)

Er is een correlatie tussen het boek Henoch, de canonieke bijbelboeken en diverse apocriefen; waaronder zoekgeraakte boeken. *Henoch* (1 : 9) zegt: „De Heer is gekomen met zijn tienduizenden” en wordt later aangehaald door Judas (14), waar deze Henoch „de zevende van Adam” noemt. Op tal van plaatsen – zoals u zag en alsnog zien zult – grepen bijbel-schrijvers naar Henoch, zoals ze naar andere bijbelboeken verwezen. Zoals ook op tal van plaatsen bijbel-schrijvers verwijzen naar zoekgeraakte boeken. Om enkele voorbeelden te noemen.

Zo bij Jozua, over het stilstaan van de zon (10 : 13); dat zou beschreven zijn in het boek des *Oprechten* (Rechtvaardige, zegt Wb. V.) Zo bij 2 Sam. 1 : 18, de klaagzang van David bij Jonathans dood. Maar naar dat boek des *Oprechten* wordt nog altijd uitgezien.

De herkomst en oorlogen van Jerobeam en Rehabeam zijn beschreven in „*De woorden van Semaja en Iddo*”, leest u in 2 Kron. 12 : 15 – maar waar die woorden gebleven zijn weet niemand.

De *Kronieken van Israël* worden plm. 16 maal genoemd; alleen in 2 Kon. 15 al vijf maal. Maar naast de *Kronieken* van Juda kennen wij het boek *Kronieken* van Israël niet. Zo zijn meer boeken verloren gegaan, die in de Bijbel genoemd worden.

Des te belangrijker wanneer een oud boek als dat van Henoch (met alle aanhang, uitwassen en toevoegingen) na vele eeuwen teruggevonden wordt: nog wel in tweevoud, in twee landen, in twee talen, in twee eeuwen. De authenticiteit valt niet te loochenen.

Waar Judas in zijn korte brief zowel naar Henoch als naar Deuteronomium, als naar II Petrus (9 maal) verwijst, hadden wij hoop dat zijn zinsnede (1 : 9) over de twist van Michael met de Satan eveneens uit Henoch opgehelderd zou worden. Dit te meer omdat Henoch veel over Michael schreef; en waar ook Zacharia (3 : 1, 2) over een twist tussen de Satan en „een engel des Heeren” schreef. In beide gevallen immers werd het oordeel over Satan aan de Heere overgelaten. Beide citaten zijn zo identiek, dat de Wb. V. eveneens naar Judas verwijst. Maar Henoch geeft de oplossing niet. De Wb. V. verwijst voor deze episode naar het (alweer zoekgeraakte) Boek „*De hemelvaart van Mozes*”.

Henoch heeft overigens de bijbel-schrijvers allerm minst teleurgesteld. In de loop van het voorgaande konden wij tal van citaten uit Henoch aanwijzen. Het is ons geen verdriet u alsnog een aantal Henoch-citaten te geven die u in de Bijbel letterlijk of zakelijk terugvindt. Als daar zijn:

Henoch 1 : 4 „De eeuwige God zal op aarde verschijnen, ja op de berg Sinai, en verschijnen in de sterkte van zijn hemelmacht (engelen)”. Denken we aan de Sinai? Of beter aan Zach. 14 : 14 „Zijn voeten zullen staan op de Olijfberg”?

Henoch 1 : 5 „En allen zullen gekweld worden door angst en de engelen zullen beven en grote vrees en beving zal allen aangrijpen tot het einde der aarde”. Zie Daniël 5 : 19 en 6 : 27.

Henoch 1 : 8 „Hij komt met tienduizenden heiligen” enz., zie Judas 14, 15.

Henoch 5 : 9 „En ze zullen niet meer zondigen alle dagen huns levens, en zullen niet sterven door boosheid of wraak, maar zullen hun levensdagen vol maken en ze zullen veel jaren van vreugde genieten, in eeuwige blijdschap en vrede, al hun levensdagen”. Zie Ps. 119 : 11; 1 Joh. 5 : 18; Pred. 7 : 17; Spr. 9 : 11; Job 36 : 11; Ps. 90 : 15).

Henoch 11 : 1 „In die dagen zal Ik schatkamers van zegeningen openen”, zie Jer. 50 : 25; Job 38 : 22; Spr. 8 : 21.

Henoch 18 : 1 „En ik zag de schatkamers van de winden”, zie Ps. 135 : 7 en Job 38 : 22.

Henoch 38 : 2 „Het zou goed voor hen zijn geweest als ze nooit geboren waren” zie wat de Heiland zei in Matt. 26 : 25 en Marc. 14 : 21.

Henoch 39 : 12 „Zij die niet slapen prijzen U; zij staan voor U en prijzen en zingen en verheffen, zeggende Heilig, heilig, heilig is de Heer der geesten. Hij vervult de aarde met zijn geesten”. Denk aan Jesaja 6 : 3 en Openb. 4 : 8.

Henoch 39 : 14 „En mijn gezicht veranderde, want ik kon niet langer zien”, denk aan Mozes, Ex. 33 : 20.

Henoch 42 : 1 „De Wijsheid vond geen plaats om te wonen dan in de hemelen”, zie Spr. 8 : 27.

Henoch 42 : 2 „De Wijsheid zocht een woonplaats tussen mensenkinderen, maar vond die niet. En woonde daarom tussen de engelen”. Verg. Spr. 8 : 1-12.

Henoch 42 : 3 „De Wijsheid is als regen in de woestijn, als dauw op een dor-

stig land”. Denk aan Hos. 6 : 3, 4 en 14 : 6.

Henoch 45 : 4, 5 „Ik zal de hemel vernieuwen en tot eeuwige zegening en licht maken. En Ik zal de aarde vernieuwen en tot een zegen maken. En Mijn uitverkorenen zullen daar wonen”. Zie Ps. 115 : 16 en Openb. 21.

Henoch 46 : 1 „Ik zag een Oude van dagen, zijn hoofd was wit als wol. En naast Hem zat een Man, schoner dan de engelen. En ik vroeg wie Hij was”. Zie Openb. 1 : 14.

Henoch 46 : 2 „Hij antwoordde: deze is de Zoon des mensen, die de gerechtigheid bezit, bij wie de rechtvaardigen wonen, en die alle schatten zal onthullen die nu nog bedekt zijn”.

Henoch 46 : 4 „En deze Zoon des mensen zal koningen doen oprijzen en machtigen van de tronen stoten en zal de teugels der sterken verbreken en de tanden der goddelozen stuk maken”. Zie Ps. 3 : 8; 58 : 7; Luc. 1 : 52.

Henoch 51 : 1 „In die dagen zal de aarde teruggeven wie haar zijn toevertrouwd. En de onderwereld zal ook teruggeven wat zij ontving, en de hel eveneens”. Opb. 20 : 13.

Henoch 51 : 4 „De bergen zullen springen als rammen en de heuvels als lammeren”, zie Ps. 114 : 4, 6.

Henoch 51 : 5 „En de aarde zal zich verheugen en de rechtvaardigen zullen er op wonen, de uitverkorenen erop wandelen”. Zie Ps. 32 : 11; Ps. 96 : 11; 97 : 1.

Henoch 55 : 1 „Tevergeefs heb Ik alle aardbewoners vernietigd”. Hij zwoer bij zijn grote naam: van nu af zal Ik dit niet weer doen aan de aardbewoners.

En Ik zal een teken aan de hemel geven: en dit zal een teken van vertrouwen zijn tussen Mij en hen voor altijd, zo lang de hemel boven de aarde staat”. Zie Gen. 8 : 21; 9-15.

Henoch 95 : 1 „O, dat mijn ogen met water gevuld waren, dat ik over u mocht wenen en mijn tranen doen vloeien als een wolk(breuk); zodat ik rust mocht vinden voor mijn harteleed”, Zie Jerem. 9 : 1.

Henoch 105 : 1 „In die dagen gebod de Heer de kinderen der aarde bijeen te roepen en te verzekeren: Ik en mijn Zoon zullen Ons met u verenigen voor altijd, in de weg van uw oprechte leven; en ge zult vrede hebben. Verheug u, kinderen der rechtvaardigen, amen”.

—o—

Het boek Henoch is sterk apocalyp-

tisch; het wordt zelfs het beste oud-Hebreeuwse boek van deze aard genoemd, en staat dicht bij Johannes' Openbaringen. En hoewel de zondeval van mensen en engelen breedvoerig verhaald wordt; en aan de straffen alle aandacht wordt geschonken; blijven er toch veel lichtglansen van Gods beloften aan de rechtvaardigen, de vrijgesprokenen. Met alle klem wordt gewaarschuwd tegen het leven in de zonde, waarop eeuwige straf te wachten staat. Maar met meer gewicht worden Gods beloften uitgestald voor hen, die vromelijk tegen de zonde, de duivel en zijn ganse rijk strijden en overwinnen. Het citaat hierboven uit Henoch 105:1 is naar onze mening zeer schoon; het is het enige dat met „amen” afsluit. En bij „uitverkorenen” wordt nimmer gedoeld op een soort grimmig-despotische godheid, die naar willekeur mensen beweldadigt of straft; integendeel worden uitverkorenen en recht-

vaardigen dooreen genoemd, in de zin van „vrijgesprokenen”.

Voor hen die „wandelen met God” is vergeving in overvloed. Zij zullen het nieuwe aardrijk bewonen. En zij zullen God zien, die in de nieuwe hemel zal tronen, wanneer „alle dingen zijn voorbijgegaan”.

Dan zullen „de schatkamers van hemelse zegeningen” opengaan!

Naschrift

Een gewaardeerde lezer maakte mij er op attent, dat sedert 1983 een Nederl. vertaling van het boek Henoch is gepubliceerd. Die is van M. A. Knibb, uitgave Ankh-Hermes, 156 blz., prijs f45,-

Mijn reeks artikelen zal in brochurevorm worden herdrukt en ter beschikking van onze lezers worden gesteld.

D. M.

Varga István, Hongarije

Herinneringen van een gewezen Kamper student uit Hongarije

Ik moet beginnen met mei 1937, toen de rector van de Geref. Theol. Hogeschool te Pápa mij als vierdejaars student bij zich riep en mij mededeelde dat de professorenraad besloten had mij voor verdere studie naar Basel of Kampen te sturen. Ik mocht zelf kiezen waar ik heen wilde. Het was voor mij een moeilijke vraag. Ik worstelde lang met pro en contra. Eerst dacht ik liever aan Basel, immers van Nederlands kende ik geen woord, maar Duits – hoewel gebrekkig – verstond ik wel. Er kwam nog invloed van mijn strenge, jonge professor in de dogmatiek bij, wiens lieveling ik was. Hij had n.l. in Basel gestudeerd en volgde daar de colleges van Karl Barth, was dus een erge Barthiaan en wou mij behouden in zijn „zuivere” leer, die hij ons als studenten met veel ijver indruppelde. Niettegenstaande dit alles, na veel gebed en worsteling besloot ik eindelijk naar Kampen te gaan. Zeker de Here was het, Die mij tot dit besluit leidde, waar ik zeer dankbaar voor was in mijn hele leven. Eindelijk kwam de grote dag in september 1937, dat ik in Pápa naar het station ging om naar Nederland te vertrekken. De eerder genoemde professor ging mee en op de hele weg, tot aan het station toe hield hij niet op mij te waarschuwen: „Meneer, u moet zeer oppassen, alles kritisch nemen, de Nederlandse gereformeerde leer is erg gevaar-

lijk, een versteende dode theologie, die het levende Woord niet kent; het leven is daar vol van wetticisme en fariëisme”.

Op het station van Kampen wachtten me de studenten op, ze waren bijzonder vriendelijk en begeleidden me naar het hospitium, Broederweg 15. Daar woonde ik twee jaren lang, genoot een volkomen verzorging. Bovendien ontving ik voor eventuele uitgaven 20 gulden uit het Hongaarse fonds, die ik elke keer persoonlijk heb moeten ontvangen uit de handen van ds Munnik te Zwolle, die de beheerder van het fonds was. Allereerst heb ik een dik Duits-Hollands en Hollands-Duits woordenboek aangeschaft en een in het Duits geschreven Hollandse grammatica, omdat ze toen nog niet in het Hongaars bestonden. Mijn professoren waren: K. Schilder, S. Greijdenus, H. N. Ridderbos, K. Dijk en De Hartog.

Ik bezocht ijverig de colleges, maar begreep er voorlopig niets van. Na ca. 4 maanden begon ik toen eerst prof. Greijdenus te begrijpen. Hij sprak langzaam en zeer duidelijk, later Ridderbos, en langzaam aan ook de andere professoren.

K. Schilder kon ik in het eerste jaar niet volgen, hij sprak voor mij veel te vlug, zijn onderwerp was ook moeilijk, maar in het tweede jaar begreep ik ook hem goed. Hij oefende een heel scherpe kri-

tiek op de dialectische theologie van Karl Barth en ik raakte volkomen onder zijn invloed, en wel, zozeer, dat ik, die als Barthiaan naar Nederland ging, als overtuigd Gereformeerd thuis kwam. En ik bleef het niet alleen op de preekstoel, maar ook in het gewone leven. Dit is de grootste winst uit Nederland, waar ik zeer dankbaar voor ben.

Laat mij vervolgens enkele kleine levensnissen vertellen, die mij bijzonder getroffen hebben.

Ik wist wel van de vaste regels waar je je op zondag streng aan moest houden, dat het op deze dag verboden was te fietsen, te reizen, politieke kranten te lezen enz. maar dat je b.v. wel een brief mocht schrijven. Op een zondagnamiddag maakte ik van deze vrijheid gebruik en schreef een brief aan mijn moeder. Maar ik had geen postzegel, en wetend, dat de directrice van het hospitium postzegels in reserve had, ging ik naar haar kamer om een postzegel van twaalf en een halve cent, die ik wel kreeg, maar toen ik wilde betalen, zei ze terechtwijzend: „Wat denkt u, meneer Varga?! Ik ben geen heiden, op zondag neem ik geen geld in handen behalve het collectegeld in de kerk. U zult deze postzegel morgen betalen”. „Maar mevrouw”, zie ik, „laat u mij dit geld op uw tafel leggen, vandaag hoeft u het niet aan te raken, anders zou ik deze mijn schuld als een onverrichte zaak in mijn hoofd houden, het zou mijn zondagsrust storen”. Mijn bewijsvoering bleef tevergeefs. Ze bedoelde het zeer ernstig. En ik heb het ook niet grappig opgenomen. Ik begreep, dat haar doen en spreken niet exemplarisch moest worden opgevat, maar als een strenge oproep tot de heiliging van de dag des Heren. O, als we eens met meer ernst aan het vierde gebod dachten!

Nog een andere dergelijke gebeurtenis herinner ik mij. Op een zondag wandelde ik met mijn Oekraïense vriend in de straten van Kampen. Zijn sigaretten waren op, hij kocht dus een doosje sigaretten uit de automaat. Enkele medestudenten zagen het en waren zo verontwaardigd, dat ze enkele dagen niet met hem praatten. Het is zeker nu anders geworden, maar toen was het zo. Ik zeg hier hetzelfde als bij het bovengenoemde geval: Een zeer ernstig nemen van het vierde gebod.

En nu nog iets over de financiën. Een van mijn spiegenoten nodigde mij en nog 6 andere studenten uit voor een op zijn kamer te houden dispuutavond met de mededeling dat prof. K. Schilder ook aanwezig zou zijn. De avond begon om 8 uur, we waren allemaal bijeen, prof. Schilder kwam precies op tijd. We hadden diverse theologische problemen besproken. Het dispuut was erg levendig en buitengewoon leerzaam, ik had er veel aan. Op de tafel stond een doosje fijne sigaren en prof. Schilder rookte de ene sigaar na de andere. Het was reeds één uur na middernacht toen we van el-

kaar afscheid namen. De volgende dag kwam mijn gastheer van gisteren bij mij met papier en potlood in zijn handen: „Pista”*), zei hij vriendelijk, „ook jij bent gisteravond in mijn kamer geweest, welnu, prof. Schilder rookte 5 sigaren op, dat kostte 4 gulden en 80 cent, daar waren we met ons achten, dat betekent 60 cent per hoofd, wil je het nu betalen?” Ik keek op, het leek me wat vreemd, ik was immers een uitgenodigde gast bij hem geweest en een gast betaalt niet. Toch heb ik de 60 cent uitbetaald zonder iets te zeggen. Hij zal zeker een zeer arme student zijn, dacht ik.

Niet hetzelfde, maar wel een dergelijk geval kwam ik tegen bij een welgestelde arts, die mij in de paasvacantie, toen het hospitaal gesloten was, bij zich uitgenodigd had. Ik heb een fijne vakantie bij hem genoten, hij heeft me met zijn prachtige auto overal naar toegebracht om de diverse steden en streken te laten zien. Toen ik op de laatste avond naar

*) Pista is de naam die in de omgang onder elkaar voor István gebruikt wordt.

bed ging, vond ik tot mijn verrassing onder de deken een enveloppe met een briefje en wat geld erbij. Eerst las ik het briefje: „Beste meneer Varga, u zult ter herinnering aan uw verblijf in Leiden voor dit geld het pas verschenen boek van Dr. Berkouwer: Het probleem der Schriftkritiek, bij Kok te Kampen kopen als een geschenk van mij. In de winkel kost het 8 gulden en 60 cent, ik geef u maar 5 gulden en 16 cent in de wetenschap dat u als Hongaar van uitgever J. H. Kok, 40% reductie krijgt”. Ik verbaasde mij over zulk een manier van schenken. Mijn gastheer had wel gelijk, de uitkomst was hetzelfde, ik heb het boek voor het ontvangen geld wel aangekocht en heb het nog altijd in mijn boekenkast, maar de manier waarop het zich afspeelde vond ik vreemd. Ik dacht aan een Hongaars spreekwoord, dat zegt, dat de beste zakenlieden in de wereld de Joden zijn, maar de zuinigste de Schotten, toen heb ik geleerd, dat de Nederlanders al de Joden en Schotten overtroffen. Niettegenstaande het waar is, is het tegengestelde ook waar. Het moet erkend worden, dat Nederland in

milddadigheid de eerste in de wereld is. Het is te bewonderen hoezeer de kerken de behoeftigen steunen, in de eerste plaats de medebroeders in het geloof, wat ik zelf heb mogen ondervinden. Broeders en zusters brengen ons elk jaar de rijke gaven van de kerk van Overschie: kleren, schoenen, geld, etenswaren, waar we zeer dankbaar voor zijn. Ik weet niet hoe we zonder die steun zouden kunnen bestaan.

Wat mijn leven tegenwoordig betreft: Nadat ik in 1939 uit Nederland thuiskwam, werd ik eerst leraar Opvoedkunde aan het Geref. gymnasium te Csugó. Daarna in 1943 predikant in een kleine dorpsgemeente te Mezöcsokonya, waar ik zonder onderbreking tot 1984 stond. Toen ging ik met emeritaat en verhuisde ik naar Vecsés dichtbij Budapest. Hier woon ik nu met mijn vrouw, die sinds jaren erg ziekelijk is, zij lijdt aan een ischemische hartziekte en wordt al maar zwakker. Ik ben nu al 76 jaar, beladen met de zwakheden van de ouderdom.

We leven moeilijk van de ene dag op de andere van het zeer weinig pensioengeld, aangewezen op de Here, hem ervoor danken in ons dagelijks gebed, dat Hij ons tot nu toe bewaard heeft.

P. C. van Wijk, Zaltbommel

Terloops...

Van de wind kun je leren

Op het eiland Rhodos zijn drie opgravingen van plaatsen van ongeveer 2600 jaar geleden. Eén ervan is Lindos. Als je naar boven bent gelopen zie je er allerlei restanten van bouwwerken. Maar je hebt er ook het gezicht op het haventje, waar Paulus eens aan land moet zijn gegaan. We lezen er over in Handelingen 21 : 1: 'En het geschiedde, toen wij in zee gestoken waren..., dat wij recht op Kos aankoersten en de dag daarna op Rhodos...' Het haventje heet 'Limenos tou Pavlou'. Het is een kleine inham van de zee met twee smalle doorgangen. Op de plaats waar Paulus in het jaar 51 aan land ging, staat een witte kapel en op 28 juni, de dag voorafgaande aan die van Sint Paulus, is er een kerkelijke plechtigheid, waar nog steeds veel mensen komen. In de bijbel wordt ons de preciese landingsplaats van Paulus niet genoemd, maar het is best mogelijk, dat het bij Lindos is geweest. Op Kreta is Paulus ook geweest en in Handelingen 27 : 8 wordt de naam van de plaats genoemd. Goede Rede. Zo heet het dorpje in de buurt van de haven nog steeds.

Het bezwaar van een vakantie op Rhodos is, dat je zondags niet goed weet wat je doen moet. Protestantse kerkdiensten zijn er niet en je hebt er

orgelmuziek gesticht kunt worden. En zo lagen we dan op een zondagmorgen aan het strand. Het waaide er flink, wat overigens geen bezwaar is. En toen gingen we wat over de wind aan het praten.

Het kan nog zo hard waaien, maar Jezus is de baas van de wind. De wind en de zee zijn Hem gehoorzaam (Markus 4 : 39 e.v.).

Maar in gesprek met Nicodemus zegt Jezus: 'De wind blaast waarheen hij wil en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet, vanwaar hij komt of waar hij heengaat...'

Je kunt de wind mee en tegen hebben, letterlijk en figuurlijk. Het is goed te weten, dat die wind zijn grenzen heeft.

—o—

Prediker heeft ook heel wat over de wind gezegd. Het begint al in het eerste hoofdstuk. De wind gaat naar het zuiden en draait naar het noorden, hij komt dan hier en dan daar vandaan en op zijn kringloop keert de wind weer terug.

In hoofdstuk 5 zegt Prediker, dat we ons kunnen druk maken om alles en nog wat en proberen het in ons leven zo mooi en zo goed mogelijk te hebben, maar dat dat 'voor wind' kan zijn. Het leven is van God en het genieten ervan is Zijn gave. Dat moet ons voor ogen staan (5 : 17 e.v.). Wie wind zaait, zal echter storm oogsten.

Aan het slot van Prediker is er nog een verwijzing naar de wind. Zoals wij de weg van de wind niet kennen, zo kennen we ook het werk van God niet. Er is en blijft veel verborgen en wij kunnen niet altijd achter de schermen kijken. De mens moet echter doen wat hij doen kan. Als je op de wind let, ga je niet zaaien. Als je alles van tevoren wilt weten, kom je niet verder. En dus moeten we waaien in de morgen...

Ontvangen boeken

H. J. Messelink, *Thuis in de kerk (Geloofsleven)* 92 blz., f16,90; ISBN. 90-6015-817-2. Uitg. De Vuurbaak, Barneveld (Uitgegeven i.s.m. Ned. Bond van Geref. Jeugdverenigingen).

M. J. C. Blok, *Maar één keer jong. De tien geboden door Spreuken belicht. (Spreuken)*. 142 blz., f19,50. ISBN 90-6015-816-4. Uitg. De Vuurbaak, Barneveld. (Uitgegeven i.s.m. de Ned. Bond van Geref. Jeugdverenigingen).

C. van der Leest, *De Bijbel: een open boek?* (tweede druk) 184 blz., f22,50; ISBN. 90-6015-612-9. Uitg. De Vuurbaak, Barneveld.

De Gen. Synode van Spakenburg-Noord 1987, *In duplo; twee rapporten, twee besluiten, twee brieven. (Geloofsleer)* 173 blz., f24,90; ISBN. 90-6015-807-5. Uitg. De Vuurbaak, Barneveld. (Over contact met de Chr. Geref. Kerken en de zaak 'Grootegast').

H. Hoksbergen, *In gesprek. Ontmoetingen tussen Ned. Gereformeerden en (Vrijg.) Gereformeerden*. 64 blz., f10,- ISBN. 90-6015-819-9. Uitg. De Vuurbaak, Barneveld.

Wim Pendrecht, *Anders en eender. Gedichten*. 80 blz., f15,00. ISBN. 90-242-4990-2. Uitg. J. H. Kok, Kampen.

Dr. C. Houtman, Exodus I, Een praktische bijbelverklaring (serie: Tekst en Toelichting). 130 blz., f21,90; ISBN 90-242-3394-1. Uitg. J. H. Kok, Kampen.

Drs C. Blenk, Kerk- en wereldgeschiedenis van de 20e eeuw. (christendom en maatschappij) 208 blz., f39,50; ISBN. 90-242-4471-4. Uitg. J. H. Kok, Kampen.

Jaap Zijlstra, Gij roept het licht tot koning uit. Gebeden. 50 blz., f12,50; ISBN. 90-242-4870-1. Uitg. J. H. Kok, Kampen.

Dr. H. F. Kohlbrügge, Waartoe het Oude Testament. (derde druk; eerste druk: 1855) 138 blz., f24,90; ISBN 90-6140-101-1. Uitg. De Groot Goudriaan, Kampen.

Kerknieuws

Oegstgeest

De kerk van Oegstgeest heeft een beroep uitgebracht op drs W. G. Rietkerk te Utrecht.

Tegemoetkoming in bibliotheekkosten

De Landelijke Vergadering te Dronten besloot aan elke kandidaat, die beroepbaar is gesteld in de Ned. Geref. Kerken op 1 oktober 1988 of later, een tegemoetkoming in de financiering van een bibliotheek toe te kennen van maximaal f5000,-;

en kandidaten, die beroepbaar zijn gesteld in de periode 1 januari 1987 tot 1 oktober 1988 recht te geven op een tegemoetkoming van f2500,-.

Daar de uitvoering van dit besluit is opgedragen aan de Raad van Toezicht en Advies van de Theologische Studie Begeleiding (T.S.B.), verzoekt deze ieder, die onder deze regeling valt, zich schriftelijk aan te melden bij zijn sekretariaat: Paltzerweg 45, 3722 JA Bilthoven, met een verklaring van de regio van de datum waarop de beroepbaarstelling plaats vond.

Ten aanzien van de kandidaten, die na 1 oktober 1988 beroepbaar zijn gesteld, bepaalt de L.V. bovendien, dat deze een door de studiebegeleiders goedgekeurde lijst van aangeschafte vaklite-

ratuur moeten insturen, zo mogelijk met nota's.

Het is geen vereiste direct een volledige lijst samen te stellen tot het bedrag van f5000,-. Elke aanschaf kan ingezonden worden, waarna direct uitbetaling volgt.

Vergeet niet een nummer te vermelden, waarop de gelden gestort moeten worden.

Uit breder kring

„Een goede tijding uit een ver land...”

Deze woorden, ontleend aan het Spreukenboek, zouden de gevoelens kunnen vertolken van b.v. een Russische Christen, die een eenvoudige kerstgroet mag ontvangen. Het wordt ervaren als „koud water op een vermoeide ziel”.

Wladimir Chailo, die het afgelopen jaar ons land bezocht, vertelde o.m. van een eenvoudige kaart, die hij gedurende zijn strafperiode mocht ontvangen. Slechts drie korte zinnestukjes waren voor hem als 'koud water': „Wij denken aan u”, „Wij bidden voor u” en „Wij vergeten u niet”.

Op de vraag: „Wat kunnen we vandaag de dag doen?”, antwoordde hij alleen maar: „Dóórgaan!, dóórgaan met aan de Russische Christenen 'denken', voor hen te 'bidden' en hen zeker niet te 'vergeten'. Ook riep hij op om, nu er de mogelijkheid (nog) toe bestaat, Bijbels en Nieuwe Testamenten te verzenden naar Rusland. Het mag als een wonder worden ervaren, dat die mogelijkheden er momenteel zijn. Ook u kunt op vrij eenvoudige wijze hieraan meedoen.

Uit de vele brieven, die wij vanuit Rusland ontvangen, blijkt telkens weer opnieuw de grote geestelijke honger naar het „Brood des Levens”.

Vele jaren werd u opgeroepen (kerst-) kaarten te verzenden. Ook nu weer willen wij dat doen. We willen u echter ook oproepen om een actieve bijdrage te leveren aan de Bijbelverspreiding.

Zowel kaarten, Russische Bijbels en Nieuwe Testament, die met name gevraagd worden voor evangelisatiearbeid, worden u – op aanvraag – vergezeld van adressen, handleiding en verpakkingsmateriaal, kosteloos toegezonden door de stichting „Friedensstimme Nederland”, Postbus 15, 2800 AA Gouda (tel. 01820-10733).

Reünie N.G.J.C.

Het Nederlands Gereformeerd Jongeren Contact te Amsterdam organiseert zaterdagmiddag 17 december 1988 een reünie ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van deze vereniging. Tijdens deze bijeenkomst zal een forumdiscussie worden gehouden over het thema: Samenwerking ondanks kerkelijke verdeeldheid.

Besproken zal worden in hoeverre de

KOLOFON

Redactie

Drs H. Algra
T. Hoekstra
Drs H. de Jong
Drs P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds K. Muller
Ds E. R. Postma
M. J. F. van der Wal

Adres van de redactie:

Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie:

A. J. van Veelen-Vis, Haydnlaan 21, 3741 HC Baarn, tel. 02154-23546. Gironummer 40 49 45 t.n.v. Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging:

Aanmelding door overschrijving van min. f25,- contributie.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs:

(bij vooruitbetaling):
f55,- per jaar of f30,- per half jaar. Voor studenten f44,- per jaar. Buitenland f79,- per jaar of f99,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

50 ct. per mm. Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist. Tel. 03404-22452. Postbus 244, 3700 AE Zeist.

Christelijke Gereformeerde Kerken, de (Vrijgemaakt) Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken elkaar kunnen vinden in samenwerking op allerlei maatschappelijke terreinen, ondanks de verdeeldheid op kerkelijk gebied.

In het forum zullen drs H. de Jong, drs. A. Kamsteeg en drs. A. G. Knevel zitting hebben, onder leiding van de heer G. P. Beukema. Naast reünisten zijn ook andere belangstellenden van harte welkom bij de forumdiscussie.

Na afloop van dit programma-onderdeel zal in het kader van de reünie een broodmaaltijd worden gehouden, waarna verdere gelegenheid voor ontmoeting wordt geboden.

Aanvang: 15.30 uur.

Plaats: de aula van het Pieter Nieuwland College, Nobelweg 6, Amsterdam.

Inlichtingen en aanmeldingen: Saskia van Baal, St. Willebrordusstraat 26II, 1074 XM Amsterdam, 020-768938. Met name zij die aan de broodmaaltijd deel willen nemen worden verzocht zich hiervoor tijdig aan te melden.

VERHUIZING ADMINISTRATIE

M.i.v. 8 december 1988 is het adres van de administratie evenals ons privé-adres:

Haydnlaan 21,
3741 HC Baarn,
tel. 02154-23546.

A. J. van Veelen-Vis
J. van Veelen

Eenvoudige bijbelvertaling blijkt bestseller

Tweede druk van Het Boek Zevenhuizen (ZH) – De nieuwe, gemakkelijk leesbare versie van de Bijbel, blijkt een bestseller. De eerste druk van „Het Boek”, de Nederlandse editie van de Living Bible, was in drie weken uitverkocht. Dezer dagen komt de tweede druk (25.000 exemplaren) beschikbaar.

Volgens de principes van Living Bibles International is de tekst van de Bijbel in „Het Boek” niet woord na woord, maar gedachte na gedachte vertaald. Er is gekozen voor alledaags Nederlands. „Het Boek” is bedoeld om de inhoud van de Bijbel gemakkelijk toegankelijk te maken voor mensen die niet gewend zijn aan bijbellezers en moeite hebben met andere vertalingen.

In de afgelopen jaren werkten vertalers en theologen van uiteenlopende kerkelijke signatuur aan de uitgave. Door middel van wetenschappelijke leestests werd vastgesteld of de gebruikte taal niet te moeilijk was.

„Het Boek” wordt uitgegeven door de Stichting Living Bibles Holland, de zelfstandige Nederlandse tak van een wereldwijde organisatie, die nu in 96 landen werkt. Het vertaalprincipe is ontwikkeld door dr. Kenneth N. Taylor, die ook de grondlegger van de organisatie was en er nog steeds mee verbonden is. Hij begon ooit met het in eenvoudig Engels opschrijven van bijbelgedeelten voor zijn kinderen.

De Nederlandse versie van de complete Bijbel in eenvoudige taal blijkt goed aan te slaan. Uit alle kerkelijke richtingen (maar ook van de kant van buitenkerkelijken) komen, volgens de uitgever, positieve reacties op de uitgave. „Het Boek” is zowel in christelijke als seculiere boekwinkels te koop, alsmede in de grote warenhuizen (Bijenkorf, Hema, V&D).

„Hier leer je nadenken”

De Evangelische School voor Journalistiek, een vierjarige opleiding met een uitgesproken christelijk karakter. Het programma is breed, praktisch en vormend.

Na de ESJ heb je een goede kans op een baan, zowel bij orthodox-protestantse bladen als bij algemene instellingen. Een ideale opleiding als je goed nieuws door wilt geven. De ESJ is door de overheid erkend; je komt dus in aanmerking voor een rijksstudietoelage. Aanmelden voor 10 maart 1989.

Evangelische Hogeschool

Grote Haag 23, Postbus 957
3800 AZ Amersfoort
Tel: 033-62 17 31

Stuur mij vrijblijvend informatie over de ESJ

Naam: _____

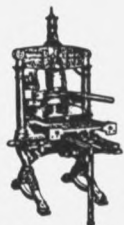
Adres: _____

Postcode/Plaats: _____

(postzegel is niet nodig) opb

Evangelische Hogeschool
Antwoordnummer 151
3800 VB Amersfoort Tel.: 033-62 17 31

BIJ GEBOORTE- EN HUWELIJKSKAARTEN
ONTVANGT U EEN AARDIGE ATTENTIE.

drukkers sinds 1901

Drukkerij „Steenbergen”

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist - Tel. 03404-22452
Gevestigd sinds 1901

Boeken, Periodieken en
Handelsdrukwerk

**Plaats uw familieberichten
in dit blad**

„Het recht om te wonen” in brochure-vorm verkrijgbaar

De causerie, die de heer C. Huizinga te Heerenveen op 28 maart 1978 tijdens de jaarvergadering van de persvereniging heeft uitgesproken, is in brochure-vorm verschenen.

De brochure „Het recht om te wonen (over de identiteit en de toekomst van onze kerken)” kan worden verkregen door een bedrag, groot f 6,20, over te maken op postrekening 404945 t.n.v. de Gereformeerde Persvereniging „Opbouw” te Leersum.

Voorts zijn bij de persvereniging voorradig:

Recht om te wonen	f 6,20
„Jeremia” bijbelstudie van ds M. R. vann de Berg	f 14,50
„Antroposofie” van drs P. J. van Kampen	f 4,70
De plaats van de vrouw in de gemeente van dr D. Holwerda, ds G. Janssen, Rev. Don. A. Coding en drs H. de Jong	f 5,70

Inclusief verzendkosten